

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัจจัยทางด้านภูมิคุ้มกันภายในที่เป็นจิตลักษณะเดิม และภูมิคุ้มกันภายนอกที่เป็นสถานการณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียน ซึ่งกรอบในการวิจัยมีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวแปรด้านพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดี และพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดี 2) กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม และการมีภูมิคุ้มกันภายในตน 3) กลุ่มตัวแปรด้านลักษณะสถานการณ์ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมจากครู การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อ 4) กลุ่มตัวแปรทางด้านจิตลักษณะเดิม จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน สุขภาพจิตดี และการนับถือศาสนา และ 5) ลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง โดยตัวแปรเหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกวัดโดยแบบวัดมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) แบบวัดที่สร้างขึ้นและปรับปรุงโดยผู้วิจัยในงานวิจัยนี้ มี 7 แบบวัด ซึ่งได้ถูกสร้างและหาคุณภาพแบบวัดส่วนค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดแต่ละแบบอยู่ระหว่าง .60 ถึง .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์จำแนกประเภท

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสายอาชีพ ในจังหวัดแพร่ จำนวน 4 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified Quota Random Sampling) รวมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 639 คน

ผลการวิจัยที่สำคัญ มีดังนี้ 1) นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก มีการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อมาก และมีภูมิคุ้มกันภายในตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดีมากกว่า ประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้พบในกลุ่มนักเรียนชาย และนักเรียนที่มีเพื่อนหญิงน้อย และ 2) ตัวทำนายของการมีภูมิคุ้มกันภายในตน คือ การเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อ การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การนับถือศาสนา และการสนับสนุนทางสังคมทางครู โดยทำนายได้ 34.1% ในกลุ่มรวม 3) ตัวทำนายของพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดี คือ การมีภูมิคุ้มกันภายในตน การเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อ การนับถือศาสนา และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดยทำนายได้ 43.9% ในกลุ่มรวม 4) ตัวทำนายของพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดี คือ การเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อ ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันภายในตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และการสนับสนุนทางสังคมทางครู ทำนายได้ 38.7% ในกลุ่มรวม และ 5) กลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนา คือ กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมทั้งสองด้านในปริมาณที่น้อย และมีภูมิคุ้มกันภายในตนน้อย ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนในวิทยาลัย และ กลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ

การพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการส่งเสริมการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อ การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ควรทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินผลการฝึกอบรมจิตลักษณะและปรับสถานการณ์ที่สำคัญเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมดังที่ โดยต้องพัฒนาจิตลักษณะที่สำคัญ คือ การมีภูมิคุ้มกันภายในตน ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนทางสังคมจากครู สุขภาพจิตดี และการนับถือศาสนา

This correlational-comparative study aimed at examining psychological immunity in terms of psychological characteristics, and external immunity in terms of situational factors relating to appropriate peer-group behavior in senior high school students. Interactionism Model was used as the conceptual framework of this study.

There were 5 groups of variables in this study. Appropriate peer-group behavior is the first group, consisting of 2 behaviors: undesirable peer-refusal behavior and Peer protection behavior. Psychological states are the second groups, consisting of 2 variables, namely, favorable attitudes toward peer group behavior, and psychological immunity. The third group was situational factors, consisting of 4 variables, namely, loved and reasoned child rearing practice, social support from teacher, parental preaching about consideration of peer, and perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media. The fourth group is psychological characteristics, consisting of 4 variables, namely, belief in internal locus of control of reinforcement, future orientation and self control, good mental health, and Buddhist belief and practices. The final group of variables is biosocial background of the civil servant. Most of questionnaires in this study are in form of summated ratings scale. New seven questionnaires were constructed by the researcher. All questionnaires are tried out. Items are selected by two statistical criteria. Reliability in terms of alpha coefficient ranged between .77 to .92. Statistical approaches employed in this study were: Three-way ANOVA, Multiple Regression Analysis, and Discriminant Analysis.

Samples of this study are 639 males and female students in grade 11th from 4 secondary schools in Phrae. Two of these schools were general education and the rest was vocational education. Stratified quota random sampling was used to obtain the sample.

The important findings were 1) students with high belief in internal locus of control of reinforcement, perceive more outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, and having more psychological immunity, were the ones reporting more peer protection behavior than their counterparts. This result was found in male students and students with less female friends. 2) Important predictors of psychological immunity were perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, parental preaching about consideration of peer, loved and reasoned child rearing practice, Buddhist belief and practices, and social support from teacher which yielded predictive power of 34.1% in total sample. 3) Important predictors of undesirable peer-refusal behavior were psychological immunity, perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, Buddhist belief and practices, and future orientation and self control which yielded predictive power of 43.9% in total sample. 4) Important predictors of peer protection behavior were perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, favorable attitudes toward peer group behavior, psychological immunity, future orientation and self control, parental preaching about consideration of peer, and social support from teacher which yielded predictive power of 38.7% in total sample. and 5) the at-risk groups were male students, students in college, and students with low GPA.

In order to enhance these desirable behaviors and psychological immunity, the at-risk students should be encouraged to perceive outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, more parental preaching, and future orientation and self control.

Experimental-evaluation study should be conducted to determine the effectiveness of psychological and situational training modules to improve appropriate peer-group behavior. The important psychological characteristics and situational factors that should be heightened or trained are psychological immunity, favorable attitudes toward peer group behavior, future orientation and self control, social support from teacher, good mental health, and Buddhist belief and practices.